

Krav- och kvalitetsbok

Del 2

Vårdcentral

Uppdrag och uppföljning

Förfrågningsunderlag med förutsättningar

för att bedriva vårdcentral inom Vårdval vårdcentral

Gäller för år 2021

Ansvarig verksamhet	Vårdvalsenheten
---------------------	-----------------

Kontakt	Lars Gohde
---------	------------

Datum	2020-06-03
-------	------------

Diarienummer	RS/200651
--------------	-----------

Region Värmland Regionens hus 651 82 Karlstad	
---	--

Innehåll

Innehåll

Inledning	4
1.0 Uppdraget	4
1.1 Hälsöfrämjande förhållningssätt och hälsöfrämjande samt sjukdomsförebyggande insatser	4
1.2 Vårdåtagande	5
1.2.1 Allmänläkare och distriktsköterska	5
1.2.2 Barnhälsovård (BVC) och barnmorskemottagning (BMM)	6
1.2.3 Åtagande om psykisk ohälsa	6
1.2.4 Medicinsk fotvård	6
1.2.5 Läkarmedverkan i den kommunala hälso- och sjukvården	6
1.2.6 Samordnande sjuksköterska på vårdcentral	7
1.2.7 Samverkan	8
1.2.8 Jouråtagande	8
1.2.9 Närområdesansvar	9
1.2.10 Rehabilitering	11
1.3 Tillgänglighet	11
1.4 Bemanning och kompetens	12
1.5 Utbildningsuppdrag	12
Studierektorsfunktionen vid klinisk tjänstgöring och utbildning	13
Läkarutbildning	13
Vårdpersonal med utländsk utbildning	13
Sjuksköterskeutbildning	13
1.6 Forsknings- och utvecklingsuppdrag	13
1.7 Fortbildning	14
2.0 Uppföljning	14
2.1 Syfte	14
2.2 Basmodell för uppföljning	14
2.3 Övriga uppföljningsdata	14
2.4 Återkoppling till vårdcentralen	14
2.5 Återkoppling till medborgarna	15
3.0 Ersättning och kostnadsansvar	15
4.0 Primärvårdsuppdrag utanför Vårdval vårdcentral	15
Bilaga 2:1 Jourområden	15
Bilaga 2:2 Basmodell för uppföljning	15
Bilaga 2:3 Ersättning	15

Vårdval vårdcentral

Inledning

Region Värmland tillhandahåller detta förfrågningsunderlag som är underlag för ansökan att delta i valfrihetssystemet – Vårdval vårdcentral. Vårdval vårdcentralers förfrågningsunderlag består av fyra delar med tillhörande bilagor:

- Allmänna och kommersiella villkor i Vårdval i Region Värmland.
- Bedriva vårdcentral.
- Tilläggsuppdrag att bedriva BMM, BVC, familjecentral och ungdomsmottagning.
- Tilläggsuppdrag akademiska vårdcentraler.

Denna del 2 avser specifikt att bedriva vårdcentral, i övrigt hänvisas till del 1 när det gäller allmänna och kommersiella villkor och del 3 när det gäller att bedriva BMM, BVC, familjecentral och ungdomsmottagning samt del 4 när det gäller tilläggsuppdrag för akademiska vårdcentraler.

1.0 Uppdraget

Verksamheter inom Vårdval vårdcentral ska vara ett naturligt förstahandsval för invånare med behov av hälso- och sjukvård. En vårdcentral med god kvalitet, kontinuitet, hög tillgänglighet och en helhetssyn på individens livssituation, hälsotillstånd och vårdbehov inger trygghet och förtroende.

Vårdcentralen skall verka för en god och jämlik hälsoutveckling hos befolkningen genom ett hälsofrämjande och förebyggande förhållningssätt integrerat i all vård och behandling.

Vid vård i hemmet ska patientens hemmiljö respekteras och en anpassning av vården ska ske utifrån patientens enskilda förutsättningar.

Patienter och närstående ska informeras och göras delaktiga i sin vårdprocess.

Uppdraget ska utföras så att adekvata behandlings- och rehabiliteringsalternativ kan erbjudas. Vårdcentralen ska samverka med andra delar av vården, andra huvudmän och aktörer så att patienten upplever vården som en sammanhållen vårdprocess.

Uppdraget ska genomföras vid vårdcentralen eller i dess närhet. Del av uppdraget kan utföras av underleverantör.

Vårdcentralen ska medverka i utvecklingen av behandlingsrutiner, metoder och vårdprogram samt följa de som är beslutade nationellt eller inom Region Värmland.

I åtagandet ingår att övriga specialistvårdens patienter ska ha tillgång till provtagning och de analyser vårdcentralen enligt avtal åtagit sig att tillhandahålla.

1.1 Hälsufrämjande förhållningssätt och hälsofrämjande samt sjukdomsförebyggande insatser

Ett hälsofrämjande förhållningssätt innebär att informera, stödja och motivera individer att bibehålla eller förbättra sin hälsa. Hälsufrämjande arbete och insatser utgår ifrån ett salutogent perspektiv, ~~dvs~~ det vill säga fokuserar på vilka faktorer som orsakar och vidmakthåller hälsa mer än vad som orsakar sjukdom. Detta ska stärka frisk- och skyddsfaktorer hos individen. Sjukdomsförebyggande insatser innebär att hälso- och sjukvården riktar insatser för att förebygga och behandla sjukdom exempelvis vid ohälsosamma levnadsvanor.

Vårdcentralen ska på individ- och gruppnivå systematiskt arbeta med hälsofrämjande och förebyggande åtgärder, ge råd om egenvård, erbjuda rådgivande samtal samt arbeta för tidig upptäckt av hälsorisker. Genom att utgå ifrån individens egna förutsättningar, ha patienten i centrum, bidrar verksamheterna till en mer jämlik hälsa i befolkningen.

Vårdcentralen ska medverka i befolkningsinriktat hälsofrämjande och förebyggande arbete inom närområdet i samverkan med kommun och andra samhällsaktörer. I uppdraget ingår att medverka i lokalt folkhälsoarbete i kommunen och delta i gemensamma planerade aktiviteter. Ansvarsfördelningen för samverkan inom närområdet ska beskrivas i närområdesplanen.

1.2 Vårdåtagande

1.2.1 Allmänläkare och distriktssköterska

Uppdraget omfattar planerad och oplanerad vård i form av rådgivning, utredning, diagnostik, behandling, omvårdnad, viss rehabilitering samt uppföljning. Palliativ vård och vård i livets slutskede. Åtagandet omfattar inte åtgärder som kräver sjukhusens medicinska och tekniska resurser, annan särskild kompetens eller som täcks av annan huvudman. Gränsen för åtagandet kan inte ensidigt förskjutas av någon aktör. Varje sådan förändring ska av initiativtagaren motiveras och skall föregås av förhandling och skriftlig överenskommelse.

Vårdcentralen är alltid skyldig att akut ta emot patienter som bedöms vara i behov av medicinskt motiverade hälso- och sjukvårdsinsatser oavsett om patienten är listad på vårdcentralen eller inte. Det undantar inte ansvaret att ta emot icke akuta patienter.

I ansvaret ingår att konstatera dödsfall och handläggning i samband med dödsfall samt utfärdande av intyg för tvångsvård inom psykiatrin. Ansvaret gäller såväl listade individer som andra som vistas eller bor i närområdet.

Verksamheten ska organiseras så att behov av hälso- och sjukvård hos äldre, patienter med sammansatta vårdbehov, kroniskt sjuka samt personer med funktionsnedsättning särskilt kan prioriteras. Vårdcentralen ska särskilt beakta att god tillgänglighet och kontinuitet tillförsäkras dessa målgrupper.

Vårdcentralen ska delta i nationella diabetesregistret (NDR), Svenska demensregistret (SveDem) och Luftvägsregistret.

Vårdcentralen ska ha en aktiv roll i en kring individen sammanhållen rehabiliteringsprocess eller sjukskrivningsprocess samt delta i utarbetande av gemensamma planer. Dokumenterade lokala rutiner för sjukskrivningsprocessen ska finnas, exempelvis ledningssystem för sjukskrivningsprocessen. Samtliga läkare ska ha god kunskap om försäkringsmedicin. Varje vårdcentral ska ha ett fungerande medicinskt bedömningsteam som leds av rehabiliteringskoordinator – en resurs som ska tillhandahållas av Region Värmland.

Alla patienter ska ha tillgång till distriktssköterska vid den valda vårdcentralen. Distriktssköterska ska vid behov göra hembesök enligt gällande ansvarsgränser mellan primärvård och kommun.

Vårdcentralen ansvarar för att patienter med kroniska sjukdomar ges råd, stöd, behandling och i aktuella fall utbildning i egenvård, individuellt eller i grupp. Detta ska erbjudas som minst till patientgrupper med diabetes, astma-KOL och demens.

Vårdcentralen ska ha tillgång till distriktssköterska med utökad demenskompetens för att kunna vara delaktig i utredning och uppföljning av demenspatienter. Vårdcentralen ska vidare ha funktionen samordnande sjuksköterska för multisjuka äldre och/eller mångsökande.

Besök i patientens hem ska utföras när den enskilda patientens sjukdomstillstånd eller livssituation inte medger besök på vårdcentralen eller då åtgärder motiverar besök i hemmet. Detta gäller framför allt prioriterade grupper av patienter som till exempel individer med sammansatt sjukdomsbild, nedsatt autonomi samt till barn och äldre.

Besök i hemmet till främst dessa patientgrupper ska erbjudas till de patienter som är anslutna till vårdcentralen och bor inom dess närområde. För övriga anslutna erbjuds vård i hemmet i mån av möjlighet för vårdcentralen.

Enkel respektive fördjupad läkemedelsgenomgång ska genomföras enligt Region Värmlands fastställda rutin.

Vårdcentralen ansvarar för vård som inte kan anstå och uppföljande åtgärder efter hälsoundersökningar med flera vårdåtgärder avseende asylsökande och flyktingar, när detta är aktuellt inom närområdet samt för att följa Region Värmlands beslutade riktlinjer, regler och rutiner inom verksamhetsområdet.

1.2.2. Barnhälsovård (BVC) och barnmorskemottagning (BMM)

Barnhälsovården (BVC) och barnmorskemottagning (BMM) är ett tilläggsuppdrag i vårdval vårdcentral enligt del 3 i förfrågningsunderlaget. Oavsett om vårdcentralen har tilläggsuppdrag eller ej, ingår krav på läkarbemanning enligt nedan i den kommun vårdcentralen är verksam.

Vid barnhälsovården tillika familjecentralen ska vårdcentralens läkare ansvara för förebyggande läkarinsatser till de listade barnen 0–6 år med innehåll av hälsofrämjande arbete, vaccinationer samt bedöma ett barns utveckling. Läkaren ska också samråda och samverka med BHV-sjuksköterskan, MBHV-psykologen, barnomsorgen, skolhälsovården och socialtjänsten. Vid introduktion av läkare inom barnhälsovården ska kontakt med barnhälsovårdsöverläkaren etableras. Vårdcentralens läkare ska förlägga läkarbesöken till BVC-mottagningen. För att bibehålla kvaliteten inom BVC kan vårdcentral som har ett fåtal barn (0–6 år) säkra uppdraget genom tjänsteköp av läkarinsatsen från annan vårdcentral.

Vårdcentralen ansvarar också för läkarinsatser på barnmorskemottagningen. Läkaren på BMM arbetar med graviditetshälsovård och ska vara specialist inom allmänmedicin, obstetrik eller gynekologi. Även läkare under specialisttjänstgöring inom nämnda specialiteter kan tjänstgöra på BMM under adekvat handledning. ST-läkare i allmänmedicin ska ha genomgått sidotjänstgöring på kvinnosjukvården först.

Behovet av läkarinsats för den basala mödrhälsovården beräknas till 3 timmar per vecka för 100 inskrivna gravida kvinnor. För att bibehålla kvaliteten inom BMM kan vårdcentral som har ett fåtal gravida kvinnor säkra uppdraget genom tjänsteköp av läkarinsatsen från annan vårdcentral.

1.2.3 Åtagande om psykisk ohälsa

Personer med psykisk ohälsa, sjukdom och psykisk funktionsnedsättning ska erbjudas bedömning, rådgivning, behandling och rehabilitering i enlighet med gällande lagstiftning och Region Värmlands riktlinjer. Åtagandet gäller den hälso- och sjukvård som inte kräver psykiatrisk specialistsjukvård och gäller vuxna och unga vuxna från 18 år. Psykoterapeutiska behandlingar ska ha karaktär av korttidsterapi. Psykologisk behandling med KBT (kognitiv beteendeterapi) eller jämförbar behandling ska kunna erbjudas.

1.2.4 Medicinsk fotvård

Medicinsk fotvård ska ske samordnat med övrig vård, stöd, behandling och rehabilitering som patienten har behov av och ska utföras enligt vårdrutin för medicinsk fotterapi inom allmänmedicin.

Målgruppen är primärt personer med diabetes. Remittering för nybesök ska ske enligt Region Värmlands riktlinjer och får utföras av läkare, distriktssköterska och diabetessjuksköterska.

1.2.5 Läkarmedverkan i den kommunala hälso- och sjukvården

Vårdcentralen ska ansvara för läkarinsatser och samverka med den kommunala hälso- och sjukvården enligt hälso- och sjukvårdslagen 1982:763 och gällande avtal eller överenskommelser om samverkan mellan Region Värmland och kommunerna. En fast vårdkontakt med ansvar för läkarinsatserna ska erbjudas till personer med hemsjukvård i ordinärt och särskilt boende samt i bostäder med särskilt stöd (LSS). Vid temporära problem med fast vårdkontakt bör dispensansökan skickas till vårdvalsenheten.

Vårdcentralen har ansvar för att komma överens med kommunen om formerna för samverkan kring gemensamma patienter och ska tillsammans med kommunen upprätta avtal om läkarmedverkan i hemsjukvården enligt Region Värmlands riktlinjer.

Hemsjukvård till personer i ordinärt boende

Med hemsjukvård avses hälso- och sjukvård när den ges i patientens bostad eller motsvarande och där ansvaret för de medicinska åtgärderna är sammanhängande över tiden. Patienten ska vara

registrerad som mottagare av hemsjukvård och insatserna ska ha föregåtts av en vårdplanering. Åtagandet omfattar den hemsjukvård som ges i patientens hem och som inte kräver slutenvård, avancerad hemsjukvård (jämförd med slutenvård) eller täcks av annan huvudman. Vårdcentralen har även ansvar för akuta insatser till hemsjukvårdspatienter som bor eller vistas inom närområdet och som är listade på vårdcentral i annat närområde.

Vårdcentralens ansvar i kommunens boendeenheter

Varje boendeenhet i närområdet ska ha en fast vårdcentralkontakt. Detta ansvar kan fördelas mellan vårdcentraler inom ett närområde. Ansvarsfördelning ska framgå i närområdesplan.

Den enskildes valfrihet med möjlighet att välja vårdcentral ska beaktas. I de fall patienten väljer att ansluta sig till en annan vårdcentral än den som har ansvar för boendet har vald vårdcentral ansvar för insatserna. Efter samråd kan akuta insatser överlåtas till boendets läkare.

Ett medicinskt övertagande ska föregås av samordnad vårdplanering och justerad vårdplan enligt regionens för var tid aktuella rutiner. Vårdcentralen har ansvar för anslutna patienter även under perioder då patienterna befinner sig på korttidsboende. Om patienten befinner sig på korttidsboende utanför närområdet kan överenskommelse göras med vårdcentral inom aktuellt närområde.

Vårdcentralens ansvar för anslutna patienter med hemsjukvård eller som bor i kommunal boendeenhet inom närområdet omfattar följande:

- Utföra medicinska bedömningar, utredningar och behandlingsinsatser planerat och oplanerat. Behovet av palliativa insatser och vård i livets slutskede ska särskilt beaktas.
- Utse namngiven ansvarig vårdkontakt för patienten.
- Erbjudna årliga genomgångar av hälsotillstånd.
- Utföra enkel läkemedelsgenomgång enligt av Region Värmland fastställd rutin snarast efter registrering i hemsjukvård eller inflyttning till boende och därefter fördjupad läkemedelsgenomgång.
- Medicinsk konsultation inklusive telefonrådgivning till kommunens sjuksköterskor.
- Patientanknuten handledning och kunskapsöverföring till kommunens personal.
- Medverka i samordnad vårdplanering i samband med utskrivning från sjukhus (enligt rutin inom Region Värmland).
- Medverka vid upprättande, revidering och uppföljning av individuella vårdplaner.
- Regelbundna besök vid boendeenheter enligt överenskommelse med kommunen.
- Utfärdande av dödsbevis och dödsorsaksintyg, kontakt med närstående samt utfärdande av intyg för tvångsvård inom psykiatri.
- Hålla brytpunktssamtal.
- Planera palliativ vård.
- Erbjudna samtal till anhöriga då någon avlidit.
- När det står klart att vården syftar till att lindra och trösta inför livets slutskede ska brytpunktsamtal genomföras med patient och/eller anhöriga. Om möjligt ska också ansvarig sjuksköterska inom kommunen delta, i annat fall informeras i efterhand. Vid samtalet ska man komma fram till en vårdplan vid försämring av tillståndet. Samtalet ska dokumenteras enligt riktlinjerna i palliativregistret.
- Läkaren ska tillsammans med sköterska på boendet säkra att fastställda rutiner för konstaterande av dödsfall liksom andra gällande anvisningar finns tillgängliga på boendet och att dessa rutiner och anvisningar följs.
- Anhöriga ska erbjudas samtal efter patientens bortgång.

1.2.6 Samordnande sjuksköterska på vårdcentral

Syftet är att skapa en fungerande sammanhållen vård kring den äldre och/eller mångsökande patienten för att förhindra undvikbar slutenvård och/eller oplanerade återinskrivningar inom 30 dagar. En trygg vård för den äldre och/eller mångsökande patienten. En utvecklad samverkan mellan vårdcentral, slutenvård och kommun.

Vårdcentralen skall ha namngivna medarbetare i funktionen samordnande sjuksköterska.

Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård (2017:612) omfattar samverkan vid planering av insatser för individer som efter att de skrivits ut från den slutna vården kan komma att

behöva insatser från socialtjänsten, den kommunalt finansierade hälso- och sjukvården eller den regionfinansierade öppna vården. I Värmland har en samverkansöverenskommelse arbetats fram. Överenskommelsen tydliggör ansvaret för slutenvård, öppenvård och kommunal hälso- och sjukvård. Utifrån samverkansöverenskommelsen har riktlinjer tagits fram som på ett mer grundligt sätt beskriver arbetssättet utifrån den nya lagstiftningen.

Samordnande sjuksköterska skall:

- Stödja patienten så att samverkan mellan alla som är delaktiga i dennes vård och omsorg fungerar på ett tillfredsställande sätt utifrån patientens behov.
- Vara patientens fasta vårdkontakt och samordna planeringsprocessen vid in- och utskrivning från sjukhus. Om patienten har en tidigare etablerad kontakt på vårdcentralen som är den naturliga fasta vårdkontakten för den enskilde bör denna kvarstå.
- Aktivt delta i SIP vid andra tillfällen än vid utskrivning från sjukhus.

Detta gäller patienter 18 år och äldre som har ökat behov av vård, identifierat via vårdpersonal och/eller sökt vård vid ett flertal tillfällen under en angiven tidsperiod. Samordnande sjuksköterska skall enligt i Region Värmland upprättad rutin erbjuda patienter en plan utifrån behov, där vården ska ske på rätt instans och rätt vårdnivå. Vården ska enhetligt och enkelt kunna identifiera patienter med komplicerade vårdbehov och erbjuda ett samlat helhetsansvar. Med en upprättad plan skapas trygghet för patienterna. Patienter identifierade på egen enhet ska erbjudas en plan enligt samma rutin. Samverkansöverenskommelse, riktlinjer samt rutiner finns på region Värmlands vårdgivarwebb och i dokumenthanteringssystemet.

1.2.7 Samverkan

Samverkan kring patienten

Vårdcentralen ska samverka med berörda vård- och samhällsaktörer samt övriga engagerade personer i patientens vård när patientens behov inte kan tillgodoses enbart av vårdcentralen.

Vårdcentralen ska aktivt medverka till att skapa en sammanhållen vårdkedja i syfte att bidra till en väl fungerande vårdprocess utifrån patientens och närståendes perspektiv. Vårdcentralen ska aktivt medverka i samordning, samarbete och informationsöverföring mellan andra vårdcentraler, sjukhus och kommunal hälso- och sjukvård.

Alla som har behov av insatser enligt hälso- och sjukvårdslagen (HSL) och socialtjänstlagen (SoL) och som har behov av samordning ska erbjudas en samordnad individuell plan (SIP).

Samverkan med vårdgrannar och andra myndigheter

Vårdcentralen ska känna till och följa de beslut, riktlinjer, överenskommelser och policys som rör samverkan mellan Region Värmland och andra huvudmän. Vårdcentralen ska delta i arbetet med att anpassa och utveckla dessa till lokal nivå. Vårdcentralen ska aktivt delta i planering och utveckling av närsjukvården i samverkan med kommuner och sjukhus samt medverka i den samverkan och i de samverkansmöten som organiseras i närområdet eller har betydelse för samverkan inom närområdet. Ansvarsfördelning ska preciseras i närområdesplanen. I närområdesplanen ska det framgå hur medverkan av yrkesgrupper som inte tillhör vårdcentralen ska säkerställas i vårdcentralens medicinska bedömningsteam, exempelvis fysioterapeut.

Vårdcentralen ska medverka i katastrofmedicinsk beredskap och planläggning inför höjd beredskap med sjukhus och kommuner samt medverka och följa arbete i samverkansgrupper för smittskyddsverksamhet, säkerhetsstrategisk verksamhet, Strama, STI och läkemedelskommittén respektive -enheten.

1.2.8 Jouråtagande

Vårdcentralen ska ansvara för jour och beredskap enligt Region Värmlands riktlinjer.

Under ordinarie öppettid har vårdcentralen, utöver den vanliga dagjournverksamheten, ansvar för beredskapsjour vid den egna vårdcentralen. Patient som kontaktar sin vårdcentral före klockan 17 och

bedöms behöva tid samma dag får inte hänvisas till att ringa senare eller till jourmottagning utan ska tas om hand av den valda vårdcentralen.

Övrig tid har vårdcentralen ansvar för att vårdsökande har tillgång till hälso- och sjukvård genom ett jour- och beredskapsansvar. Detta ska organiseras tillsammans med övriga vårdcentraler inom Vårdval vårdcentral inom ramen för ett gemensamt jourområdesansvar (Jourområden se bilaga 2:1).

Jourcentral ska finnas 8 timmar under lördagar, söndagar och helgdagar i jourområde 1 - 4 samt 12 timmar i jourområde 5. Tillgång ska finnas för akuta läkarinsatser och planerade sjuksköterskeinsatser. I jouråtagandet ingår såväl mottagningsbesök som besök i ordinärt och särskilt boende inom hemsjukvården samt läkare i beredskap. Jouråtagandet gäller för alla som är bosatta i området, tillfälligt vistas där eller är anslutna till vårdcentraler inom jourområdet.

Besök till jourcentralen bokas via sjukvårdsrådgivningen 1177.

Vårdcentralen har ansvar för läkare i beredskap under dagtid, på övrig tid har jourcentralen detta ansvar. I ansvaret ingår:

- Akuta besök i hemmet för patienter med hemsjukvård, i kommunala boendeenheter och på häkte efter medicinsk bedömning.
- Att konstatera dödsfall utanför sjukhus och kontakta anhöriga och närstående såvida inte annan myndighet gör detta, samt utfärda dödsbevis och genomföra de övriga åtgärder som finns angivna i rutinen samt eventuellt dödsorsaksintyg.
- Att initiera och genomföra undersökning och bedömning av eventuellt behov av vård enligt lagen om psykiatrisk tvångsvård samt skriva vårdintyg. Tjänstgörande läkare ska göra en riskskattning och kan vid behov begära polishandräckning.
- Bistå hälso- och sjukvårdspersonal inom primärkommunal sjukvård i akuta patientärenden inom jourområdet.

Jour- och beredskapsplan

Vårdcentralen ska i en jour- och beredskapsplan redovisa hur åtagandet om jour inklusive läkare i beredskap löses. Jourcentralens öppettider, bemanningsplan, eventuell samverkan inklusive distriktssköterskemottagning på helger ska framgå, liksom vem som är huvudansvarig för jourverksamheten samt adress om det är annan än för ordinarie verksamhet.

Kompetenskrav för läkare under jourtid

Jourcentralen ska minst bemannas av:

- Specialist i allmänmedicin eller
- ST-läkare i allmänmedicin om handledaren godkänner eller
- Läkare med annan specialitet.
- Läkare i beredskap ska minst vara:
- Specialist i allmänmedicin eller
- ST-läkare i allmänmedicin om handledaren godkänner eller
- Läkare med annan specialitet om chefsläkaren i allmänmedicin godkänner.

1.2.9 Närområdesansvar

Vårdcentralen har tillsammans med övriga vårdgivare inom Vårdval i Värmland ett gemensamt närområdesansvar. Med närområde avses dels den kommun där vårdcentralen är lokaliserad, dels större geografiska områden där kompetensen avseende till exempel rehabiliteringsresurser behöver fördelas.

En gemensam närområdesplan ska upprättas enligt Region Värmlands anvisningar, där ansvarsfördelningen, mellan vårdgivarna i vårdval i Värmland, avseende gemensamma åtaganden tydligt framgår.

Förändringar i planen ska omgående meddelas och godkännas av Region Värmland. Då nya vårdgivare är godkända föreligger en skyldighet för dem som har etableringar inom området att

revidera planen i samverkan med den nya vårdgivaren innan verksamhetsstart. När vårdgivare upphör, ankommer det på övriga vårdgivare att revidera planen senast en månad efter upphörandet.

Region Värmland ansvarar för att inkommen information meddelas medborgarna, berörda vårdaktörer och myndigheter.

Gemensamma åtaganden som fördelas via närområdesplan:

1. Kommunal hälso- och sjukvård:

- Utse ansvarig vårdcentral till kommunala boendeenheter.
- Akuta insatser till icke anslutna personer med hemsjukvård.

2. Dödsbevis och vårdintyg:

Berör samtliga personer som är bosatta eller tillfälligt vistas i närområdet oavsett om de är listade hos vårdcentralen eller inte. De som tillfälligt vistas i närområdet kan vara listade hos vårdcentraler i annat närområde, vara folkbokförda i annat län eller inte vara bosatta i Sverige.

För dessa personer ska vårdgivarna komma överens om fördelning av ansvaret mellan sig när det gäller:

- Att konstatera dödsfall och kontakta anhöriga och närstående, utfärda dödsbevis samt dödsorsaksintyg, alternativt kontakta nästa vardag kontakta den avlidnes ordinarie läkare för utfärdande av det senare.
- Att initiera/genomföra undersökning och bedömning av eventuellt behov av tvångsvård. Tjänstgörande läkare kan vid behov begära polishandräckning.

3. Medverka i befolkningsinriktat hälsofrämjande och förebyggande arbete:

- Samverka med kommunen och andra samhällsaktörer i närområdet, svara för eller delta i utbildningsinsatser samt representation i folkhälsoråd eller motsvarande av närområdet prioriterade arbetsgrupper.

•

4. Medverka i samverkansforum i närområdet:

- Samverka med kommun, övrig vård, försäkringskassa, arbetsförmedling med flera samhällsaktörer. Den samverkan som finns inom Region Värmland och kommun och andra myndigheter och aktörer ska säkras och utvecklas.

5. Åtagande om jour och beredskap inom närområdet (jourområdet):

- Upprättande av jour- och beredskapsplan.
- Administration av jourcentral.
- Rekvisition av jurläkemedel.

6. Barnhälsovård:

- Delta i samverkan med kommun och andra aktörer i hälsofrämjande och förebyggande arbete samt kring barn med särskilda behov.
- Samverka med öppna förskolor och allmänna förskolor i närområdet om bland annat stöd i föräldraskap, hygienfrågor, smittskyddsfrågor och social eller utvecklingsmässig problematik.

7. Familjecentral:

- Redovisa plan för samverkan och ansvarsgränser mellan vårdcentraler och kommun/stadsdel inom ramen för familjecentral.
- Samverkansavtal om familjecentral.

8. Barnmorskemottagning

- Delta i samverkan med kommun och andra aktörer i hälsofrämjande och förebyggande arbete.
- Ansvara för gynekologisk cellprovstagning, där kvinnor mellan 23 och 64 års ålder erbjuds regelbunden provtagning för att förebygga cellförändringar och livmoderhalscancer. Kallelser kan göras fram till 70 års ålder om inget prov gjorts vid 64 år.

9. Ungdomsmottagning

- Delta i samverkan med kommun, elevhälsan och skolhälsovården vid allmänna skolor och friskolor och andra aktörer i hälsofrämjande och förebyggande arbete för ungdomars fysiska och psykosociala hälsa.

10. Rehabilitering

- Samverkan mellan vårdcentraler och fysioterapeuter utgår ifrån ett helhetsomhändertagande utifrån patientens perspektiv. För att stimulera samverkan mellan rehabiliteringsresurser och täcka vårdbehovet ska ett avsnitt i närområdesplanen visa hur resurserna fördelas inom större geografiska områden än kommunvis där Region Värmland så beslutar.

1.2.10 Rehabilitering

En målsättning med Vårdval vårdcentral är att stimulera till ett helhetsomhändertagande utifrån patientens och dess närståendes perspektiv. Det innebär att rehabilitering ingår i vårdcentralens basåtagande.

Det är angeläget att rehabiliteringsåtgärderna integreras i de vårdprocesser som finns inom primärvården och den samverkan som finns mellan vårdcentraler och olika rehabiliteringsaktörer.

Rehabiliteringen innebär att vårdcentralerna ska verka för att medicinsk utredning, behandling och rehabilitering genomförs i ett tidigt skede. Patienter som riskerar långvarig sjukskrivning ska tidigt identifieras och rehabiliteringskoordinator ska kopplas in. Rehabiliteringsåtgärderna ska vara evidensbaserade och vid beteendemedicinsk rehabilitering ska en rehabiliteringsplan upprättas tillsammans med patienten och dokumenteras i patientens journal. För de patienter som kräver mer specialiserad och multimodal rehabilitering ska patienten remitteras enligt regionens rutiner. För patienter i arbetsför ålder ska rehabilitering även inriktas på återgång i arbetslivet.

För att kunna **skapa** en kvalitetssäker och effektiv rehabiliterings- och sjukskrivningsprocess och minska ohälsa samt öka funktions- och aktivitetsförmåga, ska vårdcentralen ha ett medicinskt bedömningsteam (MBT). MBT är en multiprofessionell konferens som möjliggör att insatser erbjuds i ett tidigt skede och på ett jämlikt sätt. MBT är även ett forum för kompetensutveckling i försäkringsmedicin.

Läkare under utbildning ska få handledning i försäkringsmedicin på vårdcentral samt delta i regionens utbildningar inom kompetensområdet.

1.3 Tillgänglighet

Vårdcentralen har ett patientansvar dygnet runt och ska fullfölja detta enligt gällande vårdgarantier.

Tidbokning på vårdenheterna ska kunna göras på olika sätt, till exempel via nätet, 1177 mina vårdkontakter, per telefon, fysiskt besök på vårdenheten med flera sätt och under generösa tider.

Vårdcentralen ska vara tillgänglig för besök för såväl akuta som planerade insatser utifrån det behov som finns för att klara tillgänglighetskraven. Vårdcentralens öppethållande ska anpassas till patienternas behov och det är önskvärt att alternativa öppettider tillämpas i hög utsträckning. Merparten av de besök som görs på vårdcentralen ska ske på den adress som anges i avtalet. En mindre del av verksamheten kan bedrivas genom avtal med underleverantörer. I den mån

underleverantörer bedriver verksamhet på annan adress än vårdcentralens ska aktuella adress framgå av underleverantörsavtalet.

Vårdcentral har möjlighet att tillfälligt under en kort begränsad tid stänga för planerings- och utbildningsdagar samt semester. Villkor för stängning är att det finns en klar överenskommelse med annan vårdcentral om hur omhändertagandet av patienter ska gå till samt att informationen till patienterna om detta är tydlig.

Under vardagar ska vårdcentral vara tillgänglig per telefon. Personal som ansvarar för hälso- och sjukvårdsrådgivning ska lägst ha sjuksköterskekompetens.

Besök i hemmet ska erbjudas då sjukdomstillstånd och livssituation inte medger besök på vårdcentralen.

Vårdcentralen har ansvar för att vårdsökande har tillgång till basal hälso- och sjukvård även utanför vårdcentralens ordinarie öppettider genom jouransvar.

Vårdcentralen ska samarbeta med Region Värmlands sjukvårdsrådgivning (1177) och meddela kontaktväg för sjukvårdsrådgivningen under såväl vårdcentralens öppethållande som när vårdcentralen är stängd. Sjukvårdsrådgivningens uppgift är att ge råd i egenvård, behandlingsråd samt vid behov hjälp till kontakt med hälso- och sjukvården. Vårdcentralen ska använda samma beslutsstöd för rådgivning som 1177, RGS Webb.

Vid de tider då vårdcentralen inte har öppet ska telefonsvarare ge information om öppettider samt hänvisa till alternativa vårdcentraler eller 1177 per telefon eller till båda samt relevant webbplats. Denna hänvisning får inte vara till jourcentral eller akutmottagning.

Vårdcentralen ska följa intentionerna i nationella IT-strategin när det gäller digitala medier och digitala tjänster för kontakt med befolkningen.

1.4 Bemanning och kompetens

Vårdcentralen ska vara bemannad med minst en specialist i allmänmedicin för att säkerställa uppdraget och tillgängligheten. Därutöver kan läkare med annan specialitet än allmänmedicin komplettera bemanningen. Ordinarie läkare med annan specialistkompetens än allmänmedicin bör erbjudas specialistutbildning inom allmänmedicin.

Sjuksköterska som ansvarar för distriktssköterskeuppgifter ska vara specialistutbildad distriktssköterska. Patienter med diabetes och astma-KOL ska erbjudas insatser av sjuksköterska med specialisering inom vårdområdet med minst 15 högskolepoäng.

Personal som utför åtagande om psykisk ohälsa ska vara antingen psykolog, legitimerad psykoterapeut alternativt inneha socionomutbildning eller annan legitimerad hälso- och sjukvårdsutbildning med kompetens motsvarande grundutbildning i psykoterapi eller den tidigare steg 1-utbildningen. Detta kompetenskrav gäller för nyanställda från årsskiftet 2010/2011.

Medicinsk fotvård ska utföras av fotterapeut med utbildning inom gymnasieskolans 3-åriga omvårdnadsprogram alternativt annan sjukvårdsutbildning samt utbildning till fotterapeut. Därutöver krävs godkänd påbyggnadsutbildning i diabetesfotvård. Fotterapeut med lång dokumenterad erfarenhet av medicinsk fotvård kan ges dispens.

Utöver ovanstående ska vårdcentralen ha tillgång till den kompetens som krävs för att fullgöra uppdraget. Lägsta omvårdnadskompetens är undersköterska.

1.5 Utbildningsuppdrag

Vårdgivare ska tillhandahålla verksamhetsförlagd utbildning för de elever och studenter där Region Värmland har avtal med berörda lärosäten samt utrymme för AT-, BT och ST-tjänstgöring för läkare. Vårdgivaren ska ansvara för att de kliniska utbildningsplatserna följer de mål och håller den kvalitet som ställs så att examinationskraven uppfylls, krav på handledning och angivna kvalitetskriterier för vårdcentral som har AT-, BT- och ST-läkare.

Studierektorsfunktionen vid klinisk tjänstgöring och utbildning

Studierektorsfunktion för läkare och sjuksköterskor i organiseras av Centrum för klinisk forskning, CKFU. Dessa samordnar utbildningar, ger stöd till verksamhetschefer och handledare samt kvalitetssäkrar kliniska utbildningsplatser. Vårdcentralen ansvarar för att klinisk handledare med godkänd handledarutbildning finns.

Läkarutbildning

Huvudmannen (Region Värmland) har statens uppdrag att utbilda läkare genom allmäntjänstgöring (AT) och specialiseringstjänstgöring (ST) samt att ge läkarstuderande verksamhetsförlagd utbildning (VFU).

Vårdcentralen ska på uppdrag av Region Värmland fullgöra hela eller delar av dessa uppdrag. Region Värmland håller samman AT-utbildningen som omfattar 21 månader. Region Värmland har arbetsgivaransvar och utbildningsansvar som är kopplat till AT-programmet för sjukvården i Värmland. Vårdcentralen ska kunna ta emot AT-läkare, men fördelning av AT-läkare inom Vårdval Vårdcentral sker ensidigt av Region Värmland.

Region Värmland ansvarar för studierektorsfunktionen, vilken bland annat har till uppgift att tillse att AT-läkaren under tjänstgöringen inom Vårdval vårdcentral har handledare på vårdcentralen med handledarutbildning.

För ST-läkare i allmänmedicin gäller Socialstyrelsens målbeskrivningar och kravspecifikation avseende specialistutbildning i allmänmedicin i Värmland. ST-läkarna är organiserade i ett ST-forum med anställning på vårdcentralen, men med ersättning enligt ekonomiskt avtal om specialiseringstjänstgöring i allmänmedicin.

Region Värmland kan, genom studierektorsfunktionen, uppdra åt vårdgivaren att ta emot läkarstuderande för VFU under grundutbildning eller för att arbeta som läkarassistenter.

För vårdcentralens områden med tilläggsuppdraget akademiska vårdcentraler utgår särskild ersättning, se del 4.

Vårdpersonal med utländsk utbildning

Region Värmland kan, genom studierektorsfunktionen, uppdra åt vårdcentraler att ta emot vårdpersonal med utbildning från tredje land, utanför EU/EES, för provtjänstgöring.

Sjuksköterskeutbildning

Region Värmland har avtal med Karlstads universitet (Kau) om att tillhandahålla platser för verksamhetsförlagd utbildning (VFU). Detta gäller för utbildning till sjuksköterska och specialistsjuksköterska med inriktning mot distriktssköterska. Avtalet avser att Region Värmland ska tillhandahålla det antal utbildningsplatser som krävs för respektive programavtal. I uppdraget ingår även att ta emot internationella utbytesstudenter.

Fördelning av ekonomisk ersättning för avslutad VFU-period angående sjuksköterskestudenter och specialistsjuksköterskestudenter med inriktning mot distriktssköterska sker via controller på vårdvalsenheten och regleras av ett separat ekonomiskt avtal.

För vårdcentralens områden med tilläggsuppdraget Akademiska vårdcentraler utgår särskild ersättning, se del 4.

1.6 Forsknings- och utvecklingsuppdrag

Primärvårdens åtagande är kompetensmässigt brett och utvecklas ständigt. Det finns en tydlig koppling mellan FoU och utbildning. För medarbetare i Region Värmland och i verksamheter med avtal med Region Värmland finns det möjlighet att söka medel från Centrum för klinisk forskning och utbildning (CKFU) via www.fou.nu/is/liv. CKFU är den övergripande forskningsorganisationen i regionen.

På denna enhet kan enskilda medarbetare ansöka om tid för att bedriva projekt. Vårdcentralerna ska aktivt samverka med CKFU och stimulera medarbetarna till att bedriva FoU-verksamhet. Alla studier,

inklusive läkemedelsprövningar, som bedrivs ska vara anmälda till CKFU och registrerade i en nationell forskningsdatabas www.fou.nu/is/sverige. Forskningsetiska ansökningar ska bedömas, och kan finansieras, av CKFU innan de skickas in.

För longitudinella studier över en längre tid är det önskvärt att ingångna överenskommelser om deltagande och ersättning kvarhålls även vid ändrade ägarförhållanden.

Inom CKFU finns medel och uppdraget för stödfunktioner, såsom studierektorer och huvudhandledare, för utbildningsuppdraget.

På anmodan från Region Värmland ska vårdcentraler inom vårdval vårdcentral genomföra och redovisa utvecklingsarbeten. Ett urval av medarbetare från länets vårdcentraler kommer få utbildning i tjänstedesign och användarinvolvering. Region Värmland kommer ställa krav på att varje vårdcentral någon gång under en lämplig tidsperiod genomför ett innovationsarbete kring någon utmaning eller ett problem som användare av vårdcentralens tjänster upplever. Vårdcentralerna kommer samlas för att delge varandra insikter och resultat av innovationsarbetena.

1.7 Fortbildning

Alla medarbetare ska tillförsäkras nödvändig kompetensutveckling utifrån sin yrkesroll och arbetsuppgifter. Fortbildning för läkare, till exempel ALLmöten, distriktssköterskor och sjuksköterskor, undersköterskor, vårdadministratörer, foterapeuter och terapeuter med psykosocial kompetens arrangeras via yrkesnätverken inom Centrum för Klinisk Forskning (CKF). Varje medarbetare ska delta i hälften av dessa fortbildningsträffar årligen och i övrigt ta del av innehållet via kollegor.

Vidare rekommenderas starkt att varje enhet erbjuder möjlighet till deltagande i läkargrupp för kollegialt utbyte (FQ-grupp) där tiden inte används till administrativa diskussioner utan till utbyte kring fall, rapporter från externa utbildningar, yrkesmässiga diskussion etc. För en liten enhet kan detta mest praktiskt ordnas genom att verksamheten samordnas med en större närliggande. Eventuellt kan video-länk eller communicator användas.

Varje läkare bör få möjlighet till yrkesmässig utveckling även genom möten med läkare från andra regioner. Av det skälet rekommenderas deltagande i nationella möten, till exempel SFAM:s kongress, SFAM Örebro-Värmlands kongress eller Medicinska Riksstämman minst en gång årligen.

2.0 Uppföljning

2.1 Syfte

Uppföljningen syftar till att säkerställa bästa möjliga vård, öka patientsäkerheten samt att minska kvalitetsbrister.

2.2 Basmodell för uppföljning

I den nationella basmodellen för uppföljning av primärvård, bilaga 2:2, beskrivs metoder och indikatorer för uppföljning av vårdgivare inom Vårdval vårdcentral. Vårdgivaren ska gemensamt med Region Värmland aktivt medverka och delta i uppföljningsarbetet.

2.3 Övriga uppföljningsdata

Region Värmland utvecklar löpande ett datalager. Samtliga vårdgivare ska lämna data till detta datalager. Uppföljningsdata kommer att ses över och utvecklas varje år i takt med att evidens och teknik finns som stödjer införande av nya indikatorer. Kvalitetsindikatorer och nyckeltal kommer att revideras löpande samt att indikatorer för primärvårdskvalitet ska följas.

2.4 Återkoppling till vårdcentralen

Återkoppling till vårdcentralen sker via utdatarapporter från regionens datalager.

2.5 Återkoppling till medborgarna

Uppgifter om vårdcentraler samt utvalda uppföljningsparametrar ska av Region Värmland göras tillgängliga för medborgarna via Region Värmlands hemsida. Uppgifter ska finnas för alla vårdcentraler inom Vårdval Vårdcentral och det ska vara möjligt att göra jämförelser mellan valfritt antal vårdcentraler i hela länet.

Informationen på Region Värmlands hemsida ska uppdateras löpande så snart nya data finns tillgängliga. Region Värmland ska också kunna ge muntlig information samt i övrigt bistå medborgarna med information.

3.0 Ersättning och kostnadsansvar

Enligt bilaga 2:3 Ersättning.

4.0 Primärvårdsuppdrag utanför Vårdval vårdcentral

Ett antal olika primärvårdsuppdrag kommer inte att inkluderas i Vårdval vårdcentral utan bedrivs utanför. Vårdcentralerna har inte något kostnadsansvar för de besök som listade invånare gör vid de av nedanstående verksamheter som bedriver vård.

Några av de primärvårdsuppdrag som avses är:

- Arbetsterapi
- Fysioterapi (eget vårdval)
- MHV/BHV-psykologer
- Dietister
- Allmänläkarkonsultfunktion (AKO)
- Studierektors- och huvudhandledarfunktioner
- Sjukvårdsrådgivning via 1177
- Forsknings- och utvecklingsuppdrag
- Verksamhetsutvecklare
- Utvecklingsenheten för mödra- och barnhälsovården
- Nätverkssamordnare

Bilaga 2:1 Jourområden

Bilaga 2:2 Basmodell för uppföljning

Bilaga 2:3 Ersättning

